

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท The Curriculum Development of the Training Course on Longsong Surai Unarut Dance

พิมสิริ วงศ์ชูชัยสิดิต¹ มาโนช บุญทองเล็ก^{2*} กัญชพร ต้นทอง³ และ ประวิทย์ ฤทธิบุญกุล⁴
Phimsiri Wongchuchaisitid,¹ Manoch Boontonglek,^{2*}
Kanchaporn Tunthong³ and Pravit Rittibul⁴

Article History

Receive: August 7, 2024
Revised: August 27, 2024
Accepted: December 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายการวิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย ผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร และนักศึกษา จำนวน 53 คน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร ได้แก่ นักศึกษาศาขานาฏศิลป์ไทยศึกษา (โขน พระ-ละครพระ) วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และหลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมายการฝึกอบรม โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาการอบรม แนวดำเนินการจัดอบรม กิจกรรมการอบรม การวัดและประเมินผล และโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน รวม 10 วัน 26 ชั่วโมง 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ด้านความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา รูปแบบ องค์ประกอบ และโอกาสที่ใช้ในการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งค่าที่อยู่ที่ระดับ 13.99* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการปฏิบัติ การขับร้องเพลง การแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ครั้งที่ 2 สูงขึ้นกว่าครั้งที่ 1 และด้านทักษะการปฏิบัติท่ารำการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.49 และ 3) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร ; หลักสูตรฝึกอบรม ; ลงสรง ; สุหร่าย ; รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขานาฏศิลป์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Master's Degree Student in Performing Arts Education student, Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

^{2,4} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Assistant Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

³ อาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Lecturer, Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

* Corresponding Author Email: manoch_b@rmutt.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research article are to 1) develop a training curriculum for the Longsong Surai Unarut Dance series, 2) study students' academic achievement, and 3) study the satisfaction of the trainees towards the training course. The research target group was selected using purposive sampling, including 53 participants: experts of Thai dance teaching, administrators, curriculum instructors, and students. The research sample was selected using voluntary selection and consisted of 10 Thai Dance Studies (Khon Phra - Lakhon Phra) students at Suphanburi College of Dramatic Arts in the 2nd semester of the academic year 2023. The research tools consisted of a questionnaire, a structured interview form, and a training curriculum. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test. The results revealed that 1) the training curriculum for performing the Longsong Surai Unarut Dance comprised 9 elements: principles, training aims, structure, scope of content, training time, guidelines for organizing the training, training activities, measurement and evaluation, and the structure of the learning management plan and 10 lesson plans of learning management for a total of 10 days or 26 hours. 2) The students' academic achievement gained from the training course for the performance of the Longsong Surai Unarut Dance in terms of knowledge about the history, formats, elements, and occasions in the performance of the Longsong Surai Unarut Dance was higher than that before studying at a t-value of 13.99*, which was significantly different at the .05. The academic achievement of the sample group in the 2nd time was higher than that in the 1st time for the aspect of performance in terms of singing for performing, and the average score of academic achievement of the sample group was 16.00 out of 20 points with the standard deviation of 1.49 for the skills of performing dance. 3) The overall satisfaction of the trainees towards the training course for performing the Longsong Surai Unarut Dance was at the highest level with an average of 4.61.

Keywords : Curriculum Development ; Training Course ; Longsong ; Surai ; Longsong Surai Unarut Dance

บทนำ

สถานการณ์โลกปัจจุบัน กระแสการพัฒนาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยยังคงไม่หยุดนิ่ง ในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่จะสามารถเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้ คือ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จากการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ปีพหุศักราช 2561-2580 เห็นได้ว่า สามารถแบ่งประเด็นในการพัฒนาได้หลายประเด็น หนึ่งในนั้นคือการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Office of the National Economic and Social Development Council, 2018) ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจและยุทธศาสตร์ของกระทรวงวัฒนธรรมในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา การวิจัย การบริหารจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมด้านศาสนาและศิลปะ (Ministry of Culture, 2017)

วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดอยู่ภายใต้สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาหลายระดับนั้น หลักสูตรถือเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะเป็นตัวควบคุมกรอบแนวคิด และแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ (Phatthaphon, 2019) จากการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562) สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) ของวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี พบว่ามีการจัดการเรียนการสอนตามสาขาวิชาเอก คือ โขนพระ โขนยักษ์ โขนลิง ละครพระ และละครนาง ซึ่งมีหลักสูตรการแสดงชุดต่างๆ หลายชุด อาทิ การแสดงรำและระบำมาตรฐานการรำเพลงหน้าพาทย์ การรำตรวจพล การรำเดี่ยวและรำคู่ ในการแสดงรำเดี่ยวของตัวละครพระ ในเรื่องของการรำลงทรง มีปรากฏในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง

พ.ศ.2562) (4 ปี) คือ รำลางสรองโตนอเินหา เท่านั้น แต่ยังขาดในเรื่องของการรำลางสรองชุดอื่นๆ ซึ่งมีกระบวนการทำรำ ที่งดงามแตกต่างกันออกไป การแสดง ชุด รำลางสรองสุหร่ายอุณรุท ถือเป็นการแสดงชุดสำคัญชุดหนึ่งที่สืบทอดต่อกันมาจากวังสวนกุหลาบ เป็นบทบาทของพระอุณรุท จากละครใน เรื่อง อุณรุท (Promsen and Chonthong, 2021) มีขนบธรรมเนียมในการรำแตกต่างจากการรำลางสรองชุดอื่นๆ อย่างชัดเจน เนื่องจากการรำลางสรองสุหร่ายอุณรุท ประกอบไปด้วยกระบวนการทำรำที่แสดงถึงการลงสรอง การทรงพระสุคนธ์ และการทรงเครื่อง ที่มีความประณีตงดงาม สอดคล้องกับบุคลิกและบทบาทของตัวละคร การเตาะเท้าหรือเล่นเท้า มีทั้งจังหวะช้าและเร็ว นอกจากนี้ ยังมีการนำเพลงหน้าพาทย์มาใช้ประกอบกับบทร้อง ซึ่งไม่ปรากฏในการแสดงรำลางสรองชุดใด (Meebosub, Interview March 3, 2024)

จากข้อมูลข้างต้น ประกอบกับการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย การแสดง ชุด รำลางสรองสุหร่ายอุณรุท ได้มีผู้รวบรวมองค์ความรู้ไว้หลายท่าน อย่างไรก็ตามเอกสาร ตำรา เหล่านี้เป็นเพียงการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ และการถ่ายทอดองค์ความรู้นั้น เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากครูสู่ลูกศิษย์เพียงคนเดียว ยังไม่ปรากฏผู้ใดนำข้อมูลมาจัดทำในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องตามนโยบายของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และนโยบายของวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี จึงต้องการนำองค์ความรู้เรื่องการแสดง ชุด รำลางสรองสุหร่ายอุณรุท ที่มีกระบวนการรำลางสรองที่แตกต่างจากชุดอื่น ๆ มาจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ สืบสานทำรำอันทรงคุณค่าที่ได้รับการสืบทอดจากบรมครูด้านนาฏศิลป์ไทยให้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลางสรองสุหร่ายอุณรุท
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลางสรองสุหร่ายอุณรุท
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลางสรองสุหร่ายอุณรุท

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตร มีความหมายทั้งกว้างและแคบซึ่งแตกต่างกันออกไป จากการศึกษาความหมายของหลักสูตรจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน สามารถกล่าวได้ว่าหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งหมดที่สถานศึกษาวางแผนและจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (Phattaphon, 2019) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ 1) วัตถุประสงค์ (Educational Purpose) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล 2) ประสบการณ์ (Educational Experience) ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล 3) วิธีการจัดประสบการณ์ (Organizational of Educational Experience) เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และ 4) วิธีการประเมิน (Determination of What to Evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (Tyler, 1949) ทั้งนี้ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการประเมินหลักสูตร เพื่อให้ทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณภาพเช่นใด ควรปรับปรุงหรือพัฒนาหรือไม่ โดยเกณฑ์การประเมินคุณภาพของหลักสูตรมี 3 ข้อ คือ 1) เกณฑ์ความเป็น วิทยาศาสตร์ ได้แก่ ความเที่ยงตรงภายใน ความเที่ยงตรงภายนอก ความเชื่อมั่น ความเป็นปรรนัย 2) เกณฑ์การนำไปปฏิบัติได้จริง ได้แก่ ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ความมีคุณค่าและความสำคัญ ความมีขอบเขตที่ชัดเจน ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสมของเวลา การเผยแพร่ผลการประเมิน และ 3) เกณฑ์ด้านความคุ้มค่า (Phattaphon, 2015)

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562)

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) ปรับปรุง พ.ศ.2562 เป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (5 ปี) พ.ศ.2558 เพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ.2562 มีความเหมาะสมทันสมัยขึ้น (Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture, 2019) ทั้งยังสอดคล้องกับแผนนโยบายในการพัฒนาองค์กรของอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในเรื่องของหลักสูตร คือ ให้มีการปรับหลักสูตรเดิม เพิ่มหลักสูตรใหม่ ขยายหลักสูตรระยะสั้น และสอดคล้องกับนโยบายของผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี คือ ให้มีการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นด้านดนตรีและนาฏศิลป์ (Suphanburi College of Dramatic Arts, 2022) เนื้อหาของหลักสูตรที่เกี่ยวกับการแสดงรำเดี่ยวของสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยโขงพระและละครพระ ประกอบด้วย รำไหว้ครูชาตรี รำลางสรองโตนอ (อิเหนา) ฉุยฉายมานพ

กรมพระนารายณ์ และกรมพระอรชุน นอกจากนี้ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) ปรับปรุง พ.ศ.2562 ยังมีแนวทางการพัฒนาผลการเรียนรู้หมวดวิชาเฉพาะด้าน ได้แก่ ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และผลการเรียนรู้ด้านความรู้ (Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture, 2019)

การฝึกอบรม

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ และทัศนคติของบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิด ความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understand) ชำนาญ (Skill) และทัศนคติ(Attitude) (Krattanutta, 2013) การฝึกอบรมสามารถแบ่งออกได้หลายลักษณะ อาทิ 1) แบ่งตามลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Trainee characteristic) 2) แบ่งตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ (Job description) 3) แบ่งตามแหล่งของการฝึกอบรม (Sources of training) และ 4) แบ่งตามทักษะที่ต้องฝึก (Skills needed) นอกจากนี้ยังมีการแบ่งลักษณะของการฝึกอบรม ออกเป็นประเภทย่อย ๆ อีก 10 ประเภท ได้แก่ 1) การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน 2) การฝึกอบรมแบบบรรยาย 3) การฝึกอบรมแบบการอภิปราย 4) การฝึกอบรมแบบเรียนรู้ด้วยตัวเอง 5) การฝึกอบรมแบบการให้คำปรึกษา 6) การฝึกอบรมแบบการสาธิต 7) การฝึกอบรมแบบการฝึกปฏิบัติ 8) การฝึกอบรมแบบการใช้กรณีศึกษา 9) การฝึกอบรมแบบการแสดงบทบาทสมมุติ และ 10) การฝึกอบรมแบบการใช้สถานการณ์จำลอง (Pamornkanasevit & Wongpinunwatana, 2018) โดยกระบวนการฝึกอบรมนั้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การคัดเลือกและออกแบบ การฝึกอบรม 2) การกำหนดวิธีการฝึกอบรมและสื่อ 3) การสร้างหรือพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรและการฝึกอบรม 4) การดำเนินการฝึกอบรม และ 5) การประเมินและติดตามผล (Thurapaeng, 2021) หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการฝึกอบรม การวัดประเมินผลการฝึกอบรมถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้ผู้จัดการอบรมนั้น ทราบว่าการจัดฝึกอบรมนั้นๆ มีผลเป็นอย่างไร ตรงตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ การประเมินผลการฝึกอบรมนั้นเป็นการตัดสินคุณค่าของโครงการหรือกิจกรรมการฝึกอบรม โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินที่กำหนด (Kanthanon, 2018) แบ่งการประเมินผลการฝึกอบรมออกได้เป็น 4 ระดับ คือ 1) การประเมินการตอบสนองของผู้เข้ารับการอบรม 2) การประเมิน การเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม 3) การประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม และ 4) การประเมินผลตอบแทนจากการอบรม

การรำล่งสร้งในการแสดงนาฏศิลป์ไทย

การรำล่งสร้ง ในวรรณคดีไทยเลียนแบบมาจากล่งสร้งและการแต่งตัวของพระมหากษัตริย์ เป็นการแสดงที่มีความหมายถึง การอาบน้ำแต่งตัวของตัวละครที่มีฐานันดรศักดิ์เป็นพระมหากษัตริย์หรือเชื้อพระวงศ์ จะใช้เพลงล่งสร้ง ประกอบการอาบน้ำแต่งตัว (Kansamrit, 2015) โดยการรำล่งสร้งแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ประกอบด้วย รำล่งสร้งปี่พาทย์ รำล่งสร้งสุหรัย รำล่งสร้งมอญ รำล่งสร้งลาว รำล่งสร้งแขก รำล่งสร้งโชน และรำล่งสร้งมลายู (Meebosub, Interview March 3, 2024) ซึ่งการรำล่งสร้งแต่ละครั้งจะมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันไปตามเหตุการณ์ของเรื่องนั้นๆ เช่น การรำล่งสร้งก่อนออกเดินทาง การรำล่งสร้งก่อนออกสงคราม การรำล่งสร้งก่อนปลอมตัว การรำล่งสร้งก่อนพบนาง เป็นต้น (Tubtimhin, 2018) นอกจากนี้ยังแบ่งลักษณะของการรำล่งสร้งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การรำล่งสร้งเดี่ยว อาทิ ล่งสร้งโชนอิเหนา การรำล่งสร้งคู่ อาทิ ชมตลาดของอุณรุทกับนางศรีสีดา และการรำล่งสร้งแบบกลุ่ม อาทิ ล่งสร้งสี่กษัตริย์ (Kansamrit, 2015)

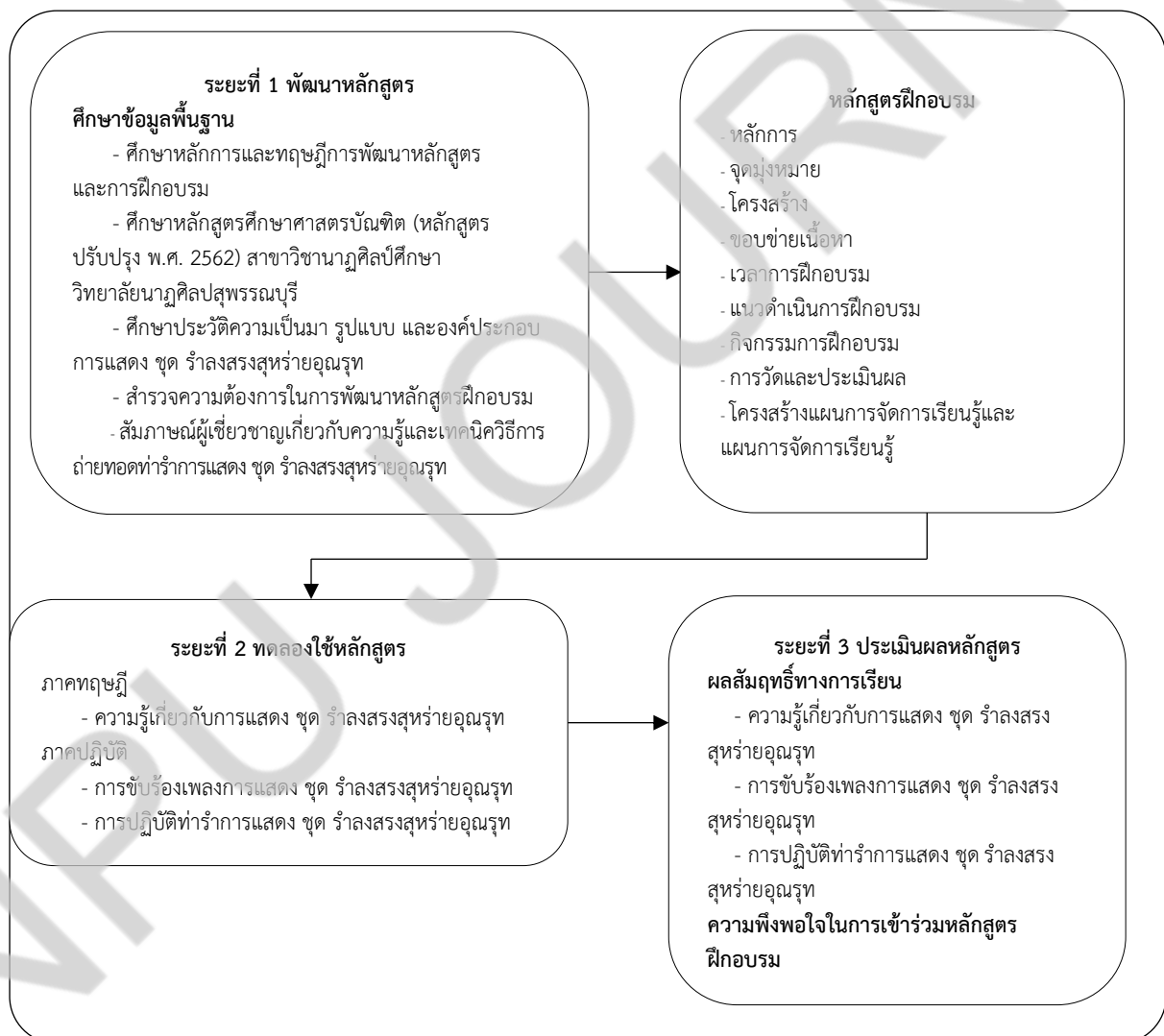
การแสดง ชุด รำล่งสร้งสุหรัยอุณรุท

การแสดง ชุด รำล่งสร้งสุหรัยอุณรุท เป็นการแสดงชุดหนึ่งที่อยู่ในการแสดงละครใน เรื่อง อุณรุท ตอน ศุภลักษณ์อุ้มสม ซึ่งเป็นบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เนื้อเรื่องกล่าวถึงตอนที่นางศุภลักษณ์ได้วาดรูปพระอุณรุทไปให้นางอุษาดู เมื่อนางอุษาจำได้ว่าเป็นบุรุษที่นางได้พบในความฝัน นางศุภลักษณ์จึงไปทูลเชิญพระอุณรุทให้เสด็จไปพบนางอุษา ก่อนออกเดินทางพระอุณรุทได้มีการล่งสร้ง ประพรมเครื่องหอม และทรงเครื่องแต่งกายอย่างงดงาม การแสดงชุดนี้ถือเป็นการแสดงชุดสำคัญชุดหนึ่ง สันนิษฐานว่าสืบทอดมาจากครูละครหลวงในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเจ้าจอมมารดาแย้ม (อิเหนา) หรือ “คุณโตแย้ม” พระสนมในรัชกาลที่ 2 ได้มีศิษย์รักคนหนึ่ง ซึ่งมีความสามารถในเชิงการรำ มีความเฉลียวฉลาดและเขาวานดี สามารถรำได้ฝีมือน่าชมของท่าน ท่านเลยยกชื่อให้แก่ศิษย์คนนั้นว่า “แย้ม” หรือ “หม่อมครูแย้ม (อิเหนา)” (Promsen & Chonthong, 2021) การแสดงชุด รำล่งสร้งสุหรัยอุณรุท จะใช้ผู้แสดงที่มีพื้นฐานโขนพระหรือละครพระ ผู้แสดงจะแต่งกายยืนเครื่องพระขนยาวสีเหลืองตามลักษณะของบทประพันธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ที่ว่า “งามทรงเพียงองค์อมเรศ ประไพเพศรัศมีฉวีเหลือง” (Phutthayotfa Chulalok Maharat, 1972) ใช้วงปี่พาทย์เครื่องคู่บรรเลงประกอบการแสดงอุปกรณ์

ประกอบการแสดง ประกอบด้วย เติงหรือตั้งจำนวน 2 เติง ชั้นสาคร ชั้นน้ำ เครื่องพระสำอาง คันฉ่อง ตั่งเล็ก พระขรรค์ พานวางพระขรรค์ นอกจากนี้ การแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ยังมีขนบธรรมเนียมในการรำแตกต่างจากการรำลงสรงชุดอื่นอย่างชัดเจน เนื่องจากการรำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ประกอบไปด้วยกระบวนการที่แสดงถึงการลงสรง การทรงพระสุคนธ์ และการทรงเครื่อง ที่มีความประณีตงดงาม สอดคล้องกับบุคลิกและบทบาทของตัวละคร การเคาะเท้าหรือเล่นเท้ามีทั้งจังหวะช้าและเร็ว นอกจากนี้ ยังมีการนำเพลงเสมอมาใช้ประกอบกับบทร้อง ซึ่งไม่ปรากฏในการแสดงรำลงสรงชุดใด (Meebosub, Interview March 3, 2024)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้วยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562) สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา การฝึกอบรม รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความรู้ เทคนิค และวิธีการถ่ายทอดท่ารำการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท หลังจากนั้นนำข้อมูลมาสังเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน นำหลักสูตรไปทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทางด้านการศึกษาระบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในลักษณะคู่ขนาน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตร และระยะที่ 3 ประเมินผลหลักสูตร

กลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตร

สอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และสัมภาษณ์เนื้อหาด้านทฤษฎีการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่าย อุณรุทจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 คน ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติหรือเหตุผลในการคัดเลือกดังนี้
  - 1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและการแสดงนาฏศิลป์ไทยไม่ต่ำกว่า 30 ปี
  - 1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนการแสดงประเภทรำลงสรง
  - 1.3 มีตำแหน่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย (สาขาโขนพระ-ละครพระ) ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พัฒนศิลป์

- 1.4 เคยชมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ตามรูปแบบของครูวีระชัย มีบ่อทรัพย์
- 1.5 มีความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และยินยอมลงชื่อในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัย

2. ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและงานวิจัย รองผู้อำนวยการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม และรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร มีคุณสมบัติหรือเหตุผลในการคัดเลือกดังนี้

- 2.1 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
- 2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ไปใช้
- 2.3 มีความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และยินยอมลงชื่อในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัย

3. อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562) จำนวน 5 คน มีคุณสมบัติหรือเหตุผลในการคัดเลือกดังนี้

- 3.1 ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
- 3.2 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีในสาขาวิชานาฏศิลป์
- 3.3 มีความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และยินยอมลงชื่อในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัย

4. นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี จำนวน 40 คน มีคุณสมบัติหรือเหตุผลในการคัดเลือกดังนี้

- 4.1 เป็นนักศึกษาสาขานาฏศิลป์ไทย (โขนพระ-ละครพระ) ชั้นปริญญาตรีปีที่ 1 - 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
- 4.2 มีความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และยินยอมลงชื่อในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัย

5. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

สัมภาษณ์เนื้อหาด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท จากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ คุณครูวีระชัย มีบ่อทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย (โขนพระ) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เนื่องจากเป็นเพียงท่านเดียวที่ยังมีชีวิตอยู่ ที่ได้รับสืบทอดกระบวนการทำรำการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท มาจากคุณครูอุดม กุลเมธพันธ์ ที่เป็นสายตรงสืบทอดมาจากคุณครูกลมุล ยมะคุปต์ บรมครูนาฏศิลป์ไทย

ระยะที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตร และระยะที่ 3 ประเมินผลหลักสูตร

ทดลองใช้หลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาสาขานาฏศิลป์ไทยศึกษา (โขน-ละครพระ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ที่มีความสนใจในหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) หลังจากนั้นนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในโอกาสต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตร

1. แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร และนักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แบบเลือกตอบ (Checklist) จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) (Kunkaew, 2019) ประกอบด้วย ด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าเท่ากับ 0.9 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เทคนิควิธีการถ่ายทอดทำรายการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท จำนวน 3 ข้อ นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) (Kunkaew, 2019) ประกอบด้วย ด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าเท่ากับ 1 หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตร

ในการทดลองใช้หลักสูตรระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ในระยะที่ 1 มาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 10 หัวข้อ ได้แก่ หลักการจุดมุ่งหมายการอบรม โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาการอบรม แนวดำเนินการจัดอบรม กิจกรรมการอบรม การวัดและประเมินผล โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลา 10 วัน รวม 26 ชั่วโมง นำหลักสูตรฝึกอบรมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) (Kunkaew, 2019) ประกอบด้วย ด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าเท่ากับ 0.9 หลังจากนั้นนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 3 ประเมินผลหลักสูตร

1. แบบทดสอบความรู้ เรื่อง ประวัติความเป็นมา รูปแบบ องค์ประกอบ และโอกาสที่ใช้ในการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ นำแบบทดสอบความรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบความรู้กับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) (Kunkaew, 2019) ประกอบด้วย ด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าเท่ากับ 0.9 หลังจากนั้นนำแบบทดสอบความรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ ประกอบด้วย

2.1 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติร้องเพลงการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท มีประเด็นการประเมิน จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เนื้อเพลงถูกต้องตามอักขระและภาษา ร้องเพลงได้ถูกต้องตามจังหวะ น้ำเสียงถูกต้องตามทำนองเพลง และความมั่นใจในการร้องเพลง

2.2 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำรายการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท มีประเด็นการประเมิน จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามนาฏยศัพท์ ปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามจังหวะ ปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามทำนองเพลง มีความมั่นใจในการปฏิบัติท่ารำ และใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงได้ถูกต้อง

นำแบบประเมินทักษะการปฏิบัติเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินทักษะการปฏิบัติกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) (Kunkaew, 2019) ประกอบด้วย ด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าเท่ากับ 0.9 หลังจากนั้นนำแบบประเมินทักษะการปฏิบัติไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่ายอุณรุท จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจ ที่มีต่อการเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่ายอุณรุท แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5 คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แบ่งออกเป็น ด้านครูผู้สอน ด้านความรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านระยะเวลา/สถานที่/อาหาร นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) (Kunkaew, 2019) ประกอบด้วย ด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าเท่ากับ 0.9 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- นำหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่ายอุณรุท ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
- ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบชนิดปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน
- ดำเนินการอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ หลังจากนั้นให้กลุ่มทดลองได้ลงมือปฏิบัติจริง
- ทำการทดสอบทักษะการปฏิบัติการร้องเพลงและทักษะการปฏิบัติท่ารำการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่ายอุณรุท
- ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่ายอุณรุท

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยใช้การหาค่าความเที่ยงตรง ค่าประสิทธิภาพ ค่าความยากง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ T-Test (Dependent)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

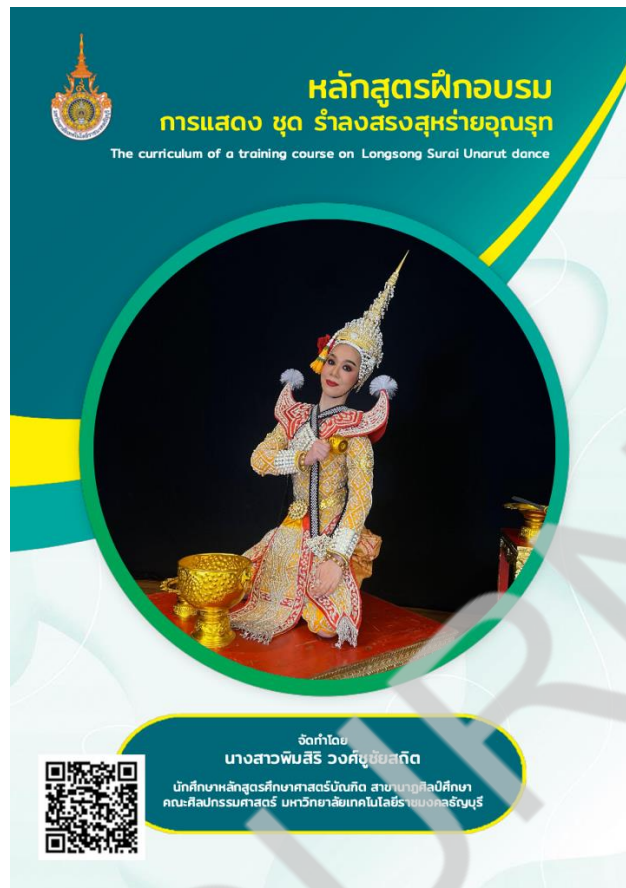
- ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่ายอุณรุท พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมฯ ประกอบด้วย
  - หลักการ
  - จุดมุ่งหมายการฝึกอบรม
  - โครงสร้าง
  - ขอบข่ายเนื้อหา
  - เวลาการอบรม
  - แนวดำเนินการจัดอบรม
  - กิจกรรมการอบรม
  - การวัดและประเมินผล และ
  - โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน รวม 10 วัน 26 ชั่วโมง โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่าย หลังจากนั้นสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2) การนำหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่ายอุณรุท ไปทดลองใช้ และ 3) การสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรสูงสุหร่ายอุณรุท ตรงกันกับ Phatthaphon (2024) ที่กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา (Peter F. Oliva) ว่ามีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรอยู่ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนและออกแบบหลักสูตร 2) การใช้หลักสูตร และ 3) การประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับ Atkumpai (2022) ที่กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิดความรู้ในเนื้อหาศาสตร์การสอนและเทคโนโลยี (TPACK) มีการกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้นตอน ได้แก่

1) การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสำรวจความต้องการในการใช้หลักสูตร 2) ร่างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 3) ศึกษาผลของการใช้หลักสูตร

นอกจากนี้ผลการประเมินและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยใช้การหาค่าความสอดคล้อง (IOC) พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท มีผลรวมคะแนนเฉลี่ย 4.73 ค่า IOC = 0.9 สรุปได้ว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยมีการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงสัมภาษณ์ข้อมูลด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติเกี่ยวกับการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท จากคุณครูวีระชัย มีบ่อทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย (โขนพระ) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย อีกทั้งยังมีการสอบถามความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร และนักศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ก่อนการพัฒนาหลักสูตร ทำให้สามารถพัฒนาหลักสูตรไปในรูปแบบที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการสัมพันธ์กับ Kanongmaak (2019) ที่ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรหลักสูตร “ฟ้อนออนซอนงามอนไ่่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้ แต่ต่างกันที่วิธีการประเมินคุณภาพหลักสูตรที่ใช้วิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินโดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ครั้งนี้ พบว่า นอกจากจะได้หลักสูตรฝึกอบรมมาที่พัฒนาขึ้นตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว ยังเป็นการรวบรวมองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท จากการสัมภาษณ์คุณครูวีระชัย มีบ่อทรัพย์ เช่น ด้านการสืบทอดกระบวนการทำรำ มีการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สู่ละครวังสวนกุหลาบ โดยมีคุณครูลมูล ยมะคุปต์ (ละครพระ) ถ่ายทอดให้กับคุณครูอุดม กุลเมธพันธ์ (โขนพระ) หลังจากนั้นคุณครูอุดม กุลเมธพันธ์ ได้ถ่ายทอดทำรำต่อให้กับคุณครูวีระชัย มีบ่อทรัพย์ (โขนพระ) และคุณครูวีระชัย มีบ่อทรัพย์ ได้ถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์อีก 4 คน ได้แก่ นายพัชรพล เหล่าดี (โขนพระ) นายอิสริยพรหมเสน (โขนพระ) นางสาวณัฐมน พรหมจำปา (ละครพระ) และนางสาวพิมพ์สิริ วงศ์ชูชัยสิดิต (ละครพระ) ด้านวิธีการถ่ายทอดทำรำจากคุณครูอุดม กุลเมธพันธ์ สู่ครูคุณครูวีระชัย มีบ่อทรัพย์ ครูจะเริ่มต้นด้วยการรำนำ หลังจากนั้นจะให้รำตาม โดยจะเน้นเรื่องของการปฏิบัติทำรำให้มีความสอดคล้องกับจังหวะและทำนองเพลงมากที่สุด เรื่องเทคนิควิธีการรำ คุณครูอุดม จะไม่ได้บอกกล่าวในเรื่องของเทคนิคในการรำอย่างชัดเจน แต่ท่านจะใช้วิธีการรำนำเพื่อให้ลูกศิษย์ดูเป็นตัวอย่าง เช่น การกำมือ หลวมๆ การชะอ้อนตัว และการใช้สายตา เพื่อแสดงให้เห็นถึงความหอม ความอ่อนหวาน และความสดชื่น ขณะที่รำลงสรงส่วนการเล่นท่าแบบต่างๆ จะต้องทำให้มีความกระฉับกระเฉง เป็นต้น ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติทำรำนั้น จะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1. การสอนให้เข้าใจประวัติที่มา เนื้อเรื่อง รูปแบบและองค์ประกอบการแสดง 2. การฝึกจดจำเนื้อเพลงและฝึกร้องเพลง และ 3. การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติ (Warm Up) ด้านการฝึกปฏิบัติทำรำ คุณครูวีระชัย จะรำนำแล้วให้ลูกศิษย์รำตาม ขณะที่ต่อทำรำจะค่อยๆ ต่อทำที่ละครจะคอยบอกรายละเอียดของท่ารำเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง โดยจะเริ่มต้นด้วยการให้ลูกศิษย์ร้องเองรำเองก่อน เพื่อเป็นการประเมินการร้องเพลงและความสอดคล้องระหว่างทำนองเพลงกับท่ารำ เมื่อรำได้แล้วครูจึงจะให้รำเข้ากับเพลง ครูจะคอยประเมินการปฏิบัติท่ารำและคอยชี้แนะอยู่เสมอ หลังจากนั้นจะให้ลูกศิษย์ได้ลองฝึกรำกับพื้นหรือเวทีแสดงจริง

ภาพที่ 2 หลักสูตรฝึกอบรบการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรฝึกอบรบการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา รูปแบบ องค์ประกอบ และโอกาสที่ใช้ในการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท 2) ด้านทักษะการปฏิบัติการเล่นการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท และ 3) ด้านทักษะการปฏิบัติทำรำการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท

2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา รูปแบบ องค์ประกอบ และโอกาสที่ใช้ในการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประวัติความเป็นมา รูปแบบ องค์ประกอบ และโอกาสที่ใช้ ในการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท โดยใช้สถิติ t-test ในการทดสอบความแตกต่างก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	10	9.90	3.65	13.99*	.00
หลังเรียน	10	18.70	1.34		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.90 และหลังเรียนเท่ากับ 18.70 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยใช้วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture Method) ผสมผสานกับวิธีสอนโดยใช้เกม (Game) ซึ่งเหมาะสมกับการสอนเนื้อหาด้านทฤษฎี ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความพึงพอใจและมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ดังผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรบการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ที่กล่าวว่า “เป็นกิจกรรมที่ดี การบรรยายไม่หนักจนเกินไป มีการนำเกมเข้ามาให้เล่น เวลาตอบคำถามหรือทดสอบความรู้ ทำให้ไม่น่าเบื่อ” ตรงกันกับ Rattanajumnong (2018) ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนวิชาทฤษฎีศิลป์ด้วยการสอนรูปแบบทางตรง ผสมผสานทักษะปฏิบัติของเดวิสสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้านความรู้เกี่ยวกับการแสดงรำวงมาตรฐาน นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ Kanongmaak (2019) ที่กล่าวว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวข้องกับฟอนออนซอนงามจนไต่ค่ากับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับ Hanmongkolpipat (2018) ที่ได้นำเกมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และกล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบเกมคาซูท! เป็นวิธีการสอนที่แปลกใหม่ แตกต่างจากการสอนแบบเดิมๆ ทำให้การเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้ความรู้และจำเนื้อหาได้ง่าย และสอดคล้องกับ kunpon (2023) ที่กล่าวว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5 ซึ่งอาจเป็นเพราะการใช้เกม ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนชั้นสอน และขั้นสรุปความรู้

2.2 ด้านทักษะการปฏิบัติการเล่นการร้องเพลงการแสดง ชุด รำลงสรสุหร่ายอุณรุฑ ผู้วิจัยได้ดำเนินการอบรมภาคปฏิบัติ หลังจากนั้น ดำเนินการทดสอบทักษะการปฏิบัติการเล่นการร้องเพลงการแสดง ชุด รำลงสรสุหร่ายอุณรุฑ จำนวน 2 ครั้ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการปฏิบัติการเล่นการร้องเพลงการแสดง ชุด รำลงสรสุหร่ายอุณรุฑ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

ประเด็นการประเมิน	การทดสอบครั้งที่ 1		การทดสอบครั้งที่ 2	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. เนื้อเพลงถูกต้องตามอักขระและภาษา (คะแนนเต็ม 4 คะแนน)	2.70	0.23	3.60	0.27
2. ร้องเพลงได้ถูกต้องตามจังหวะ (คะแนนเต็ม 2 คะแนน)	1.20	0.18	1.90	0.10
3. น้ำเสียงถูกต้องตามทำนองเพลง (คะแนนเต็ม 2 คะแนน)	1.00	0.00	1.00	0.00
4. ความมั่นใจในการร้องเพลง (คะแนนเต็ม 2 คะแนน)	1.00	0.00	1.00	0.00
คะแนนเฉลี่ยรวม	6.00	0.74	8.00	0.53

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการปฏิบัติการเล่นการร้องเพลงการแสดง ชุด รำลงสรสุหร่ายอุณรุฑ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มเป้าหมาย ครั้งที่ 2 สูงขึ้นกว่าครั้งที่ 1 โดยครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 และครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.00 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการออกแบบการวัดและประเมินผล การปฏิบัติ การร้องเพลงการแสดง ชุด รำลงสรสุหร่ายอุณรุฑ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบครั้งที่ 1 ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และทำการทดสอบครั้งที่ 2 ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ซึ่งเป็นแผนสุดท้าย ทำให้ระหว่างที่ฝึกปฏิบัติทำรำระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3-9 กลุ่มตัวอย่างจะมีระยะเวลาในการฝึกร้องเพลงควบคู่กับการฝึกปฏิบัติทำรำมากขึ้น เนื่องจากเพลงการแสดง ชุด รำลงสรสุหร่ายอุณรุฑ เป็นเพลงร้องอัตราจังหวะ 2 ชั้น ลักษณะเพลงค่อนข้างช้า และมีการเอื้อนมาก ดังผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรสุหร่ายอุณรุฑ ที่กล่าวว่า “เพลงลงสรสุหร่าย เป็นเพลงที่ร้องยากมาก เอื้อนเยอะ โขคดีที่ถึงเนื้อเพลงจะเยอะ แต่ก็ใช้ทำนองเดียวกันทุกบท เวลาต่อทำรำแต่ละครั้งครูคอยสอนร้องทีละท่อน ทำให้จำได้ไม่ยาก แต่ก็ยังเป็นเพลงที่ทำหายมากๆ” จะเห็นได้ว่าการร้องเพลงให้ได้นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ตรงกันกับ Phothiwatckul (1994) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนทุกทำรำจะต้องมีความสัมพันธ์กับเนื้อร้อง จังหวะ และดนตรี หากมีการกำหนดว่าทำรำหนึ่งต้องจบที่จังหวะใด ผู้แสดงจะต้องรำให้ตรงกับเนื้อร้องหรือจังหวะที่กำหนดไว้ให้พอดี ไม่ควรจบทำรำก่อนหรือหลังจังหวะที่กำหนดไว้ จะถือว่าเป็นการรำที่ไม่ตรงจังหวะ แนวคิดนี้สัมพันธ์กับ Gosinanont (2005) ที่กล่าวว่า ควรให้นักเรียนฝึกร้องเพลงประกอบกับการฝึกรำไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้นักเรียนสามารถร้องเพลงที่รำได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง เพื่อเวลาที่นักเรียนกลับไปฝึกซ้อมทำรำ จะได้สามารถร้องเองรำเองได้อย่างถูกต้อง

2.3 ด้านทักษะการปฏิบัติทำรายการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท หลังจากที่มีผู้วิจัยดำเนินการอบรมเสร็จสิ้น ได้ดำเนินการทดสอบทักษะการปฏิบัติทำรายการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการปฏิบัติทำรายการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท

ประเด็นการประเมิน	การทดสอบการปฏิบัติทำรายการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท	
	$\bar{x}$	S.D.
1. ปฏิบัติทำรำได้ถูกต้องตามนาฏยศัพท์ (คะแนนเต็ม 4 คะแนน)	3.30	0.48
2. ปฏิบัติทำรำได้ถูกต้องตามจังหวะ (คะแนนเต็ม 4 คะแนน)	2.80	0.42
3. ปฏิบัติทำรำได้ถูกต้องตามทำนองเพลง (คะแนนเต็ม 4 คะแนน)	2.80	0.42
4. มีความมั่นใจในการปฏิบัติทำรำ (คะแนนเต็ม 4 คะแนน)	3.30	0.48
5. ใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงได้ถูกต้อง (คะแนนเต็ม 4 คะแนน)	3.80	0.42
คะแนนเฉลี่ยรวม	16.00	1.49

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการปฏิบัติทำรายการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ของกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.49 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท การฝึกปฏิบัติทำรำแบ่งออกเป็น 6 ครั้ง เป็นการฝึกที่ค่อยเป็นค่อยไป โดยการฝึกแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะใช้วิธีการรำนำเพื่อให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง หลังจากนั้นจะให้นักเรียนรำตามที่ละทำ โดยผู้วิจัยจะคอยช่วยจับท่ารำ บอกข้อบกพร่อง และช่วยแก้ไขท่ารำอยู่เสมอ ดังผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท ที่กล่าวว่า “คุณครูสอนละเอียดมาก ค่อยๆ สอนให้ปฏิบัติทำรำทีละท่า ไม่รีบร้อน จนทำให้พวกหนูสามารถปฏิบัติทำรำได้” และ “ครูสอนละเอียดมากๆ และก็คอยจับท่ารำทุกๆ คน” ตรงกับ Boontonglek (2020) ที่กล่าวถึงสาระสำคัญของรูปแบบการสอนที่ศิลปินแห่งชาติปฏิบัติตรงกัน และยึดถือสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น คือ 1) การสอนให้รู้ 2) การทำให้ดู และ 3) การอยู่ให้เห็น ในด้านการอยู่ให้เห็นนั้น คือ การที่ครูคอยควบคุมดูแลผู้เรียนขณะที่ฝึกปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้จากง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก และในขณะที่ผู้เรียนรำ ครูจะต้อง จับท่ารำ และคอยแก้ไขข้อบกพร่องให้ โดยการให้ความรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Khammani (2014) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะด้านปฏิบัติจะต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะย่อยๆ ให้ได้ก่อน หลังจากนั้นจึงเชื่อมโยงทักษะต่างๆ เข้าด้วยกันจนเป็นทักษะใหญ่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจด้านครูผู้สอนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ตามด้วยด้านความรู้ และน้อยที่สุดคือด้านระยะเวลาและสถานที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงสรงสุหร่ายอุณรุท มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรก่อนการฝึกอบรม ทำให้สามารถพัฒนาหลักสูตรไปในรูปแบบที่เหมาะสมและตรงกับ ความต้องการ ตรงกันกับ Tienjatsad (2019) ที่กล่าวว่า ครูที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ วิทยาการคำนวณ ระดับปฐมวัย มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมากที่สุด เนื่องจากรูปแบบการจัดการอบรมมีการวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม (Need Assessment) เป็นขั้นตอนแรกของการจัด การฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งยังสัมพันธ์กับ Sirivisalsuwan (2019) ที่กล่าวว่า เริ่มต้นพัฒนาหลักสูตรด้วยการสอบถามความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Pulamool (2023) ที่กล่าวว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรนาฏศิลป์ เรื่อง การใช้อาวุธในละครเสภา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และสอดคล้องกับ Khiewchoum (2018) ที่กล่าวว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนโรงเรียนนาวิกโยธินบูรณะ จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านเพลงรำและท่ารำ ด้านเพื่อนร่วมชั้นเรียนวิชานาฏศิลป์ไทย และด้านบรรยากาศในการเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงทรงสุหร่ายอุณรุท มีกระบวนการพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนและออกแบบหลักสูตร 2) การใช้หลักสูตร และ 3) การประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหา 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมายการฝึกอบรม 3) โครงสร้าง 4) ขอบข่ายเนื้อหา 5) เวลาการอบรม 6) แนวดำเนินการจัดอบรม 7) กิจกรรมการอบรม 8) การวัดและประเมินผล และ 9) โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน รวม 10 วัน 26 ชั่วโมง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้ของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.90 และหลังเรียนเท่ากับ 18.70 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ด้านทักษะการปฏิบัติการร้องเพลงการแสดง ชุด รำลงทรงสุหร่ายอุณรุท คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างครั้งที่ 2 สูงขึ้นกว่าครั้งที่ 1 โดยครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 และครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.0 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 ด้านทักษะการปฏิบัติท่ารำการแสดง ชุด รำลงทรงสุหร่ายอุณรุท ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการปฏิบัติท่ารำการแสดง ชุด รำลงทรงสุหร่ายอุณรุท ของกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.49

3. การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงทรงสุหร่ายอุณรุท พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงทรงสุหร่ายอุณรุท โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจด้านครูผู้สอนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ตามด้วยด้านความรู้ และน้อยที่สุดคือด้านระยะเวลาและสถานที่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สถานศึกษาสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายและเป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมประเภท การพัฒนาทักษะการรำเดี่ยว เป็นต้นแบบในการพัฒนาทักษะของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์อื่นๆ
2. ได้ต้นแบบหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำลงทรงสุหร่ายอุณรุท ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามเทคนิค และวิธีการถ่ายทอดความรู้ของคุณครูวิระชัย มีป่อทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนนาฏศิลป์ไทย (โขนพระ) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3. ได้สร้างนวัตกรรมการสืบสานเทคนิคและกระบวนการถ่ายทอดท่ารำการแสดง ชุด รำลงทรงสุหร่ายอุณรุท ของคุณครูวิระชัย มีป่อทรัพย์
4. นักศึกษาวิชานาฏศิลป์ไทย (โขน-ละครพระ) ได้ชุดการพัฒนาทักษะการแสดงด้านการรำเดี่ยว ประเภทการรำลงทรง
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์และส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิชาการด้วยการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำหลักสูตรฝึกอบรมการแสดง ชุด รำล่องสรงสุหร่ายอุณรุท ไปใช้ ครูผู้สอนควรได้รับการฝึกฝนทักษะการแสดงดังกล่าวจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญ และเชี่ยวชาญ เนื่องจากเป็นการแสดงที่มีรายละเอียดที่แสดงถึงชั้นเชิงในการแสดงออกทางด้านทักษะที่บ่งบอกถึงลักษณะเด่นประจำตัว (ลีลา) และต้องใช้ทักษะหลายอย่างในการปฏิบัติ หากได้รับการฝึกฝนในด้านทักษะการแสดงดังกล่าวจากผู้เชี่ยวชาญ จะส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ตามจารีตที่กำหนด
2. ควรพัฒนากิจกรรมแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เข้ารับการอบรมมากยิ่งขึ้น โดยการสอดแทรกรูปแบบ เทคนิค วิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมต่อผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้การเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดสอบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้านความรู้ที่มีระยะเวลาใกล้เคียงกัน อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำข้อผิดพลาดจากการทดสอบก่อนเรียนได้ หากมีการทดสอบซ้ำ (Test-retest Reliability) ในช่วงระยะเวลาที่ต่างกัน อาจทำให้ทราบความคงทนของผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ได้
2. การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการปฏิบัติท่ารำ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีประสบการณ์ในด้านการแสดง ชุด รำล่องสรงสุหร่ายอุณรุท หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น
3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรประเภทการฝึกอบรมในชุดการแสดงอื่นๆ เพื่อเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น ใช้เป็นเครื่องมือที่มีความทันสมัย บูรณาการศาสตร์การสอนของครูร่วมกับเทคโนโลยี เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นทั้งในด้านทฤษฎี ด้านการปฏิบัติ ด้านจิตพิสัย นอกจากนี้จำนวนผู้เรียนไม่ควรเฉพาะเจาะจง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแต่ละครั้ง

ข้อจำกัดการวิจัย

1. ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความรู้พื้นฐานด้านนาฏศิลป์ไทย โขนพระหรือละครพระ ที่ผ่านการเรียนรู้เพลงช้า เพลงเร็ว แม่บทใหญ่ และระบำสี่บท ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยมีจำนวนน้อย ผลที่ได้จึงเป็นผลเฉพาะกลุ่ม ไม่สามารถสรุปไปยังบริบทอื่นได้ หากจะทำวิจัยในลักษณะเดียวกันควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น

References

- Atkumpai, V. (2022). *Development of a Training Curriculum for Enhancing Learning Management Competencies Based on the TPACK Framework in Science Teaching and Technology (Unpublished Doctoral dissertation)*. Mahasarakham University, Maha Sarakham, Thailand.
- Boontonglek, M. (2020). *Development of a Thai Performing Arts Learning Model Towards Global Citizenship (Unpublished Doctoral dissertation)*. Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani, Thailand.
- Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture. (2019). *Bachelor of Education Program in Arts Education (4 Years), Major in Performing Arts Education (Revised Curriculum 2019)*. Nakhon Pathom : College of Dramatic Arts.
- Gosinanont, R. (2005). *Thai Dance Glossary*. Bangkok : Thai Cultural Foundation.
- Hanmongkolpipat, P. (2018). A Study of Game-based Learning: Activities in Teaching and Learning. Retrieved March 2024, from <https://so04.tcithaijo.org/index.php/edj/article/view/261853/182550>.

- Kanongmaak, C. (2019). *Development of a Course Curriculum on "Beautiful Dance Performance of Pretty Ai Kham" in the Arts Learning Substance Group for Junior High School Students. (Unpublished Master's thesis)*. Sakon Nakhon Rajabhat University. Sakon Nakhon, Thailand.
- Kansamrit, N. (2015). *The creation of the performance "Phra Lor Long Song"*. Nakhon Pathom : College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute.
- Kanthanon, S. (2018). *Training and Seminar Management*. Phuket : Community Development Department, Phuket Rajabhat University.
- Khammani, T. (2014). *The science of teaching*. (18th ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Khiewchoum, P. (2018). A study of satisfaction with learning Thai dance among students at Nawigyonburana School, Chonburi Province. *Journal of Performing Arts*. 2(Supplement),45-55.
- Krattanutta, M. (2013). *Training Handbook: Professional Training*. Nonthaburi : Think Beyond.
- Kunkaew, A. (2019). *New Approaches in Educational Measurement and Evaluation*. (3rd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Kunpon, S. (2023). Learning Management Using Game-based Learning to Improve Mathematics Learning Outcomes of Grade 7 Students. *Journal of Educational Research, Mahasarakham University*, 11(2),247-259.
- Meebosub, W. (2024, 3rd March). *Longsong Surai dance*. Interview.
- Ministry of Culture. (2017). *5-year operational plan (2023-2027)*. Retrieved March 2024, from https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). *National strategy (2018-2037)*. Retrieved March 2024, from https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- Pamornkanasevit, N. and Wongpinunwatana, N. (2018). Matching Training Methods and IT Skills. *Journal of Information systems in Business*, 4(3),66-85.
- Phatthaphon, M. (2015). *Curriculum Evaluation for Learning and Development*. (2nd ed.). Bangkok : Charansanitwong Printing.
- Phatthaphon, M. (2019). *Principles of Curriculum Development*. Bangkok : Curriculum and Learning Innovation Leadership Center.
- Phatthaphon, M. (2024). *Contemporary Curriculum Development Models*. (2nd ed.). Bangkok : Curriculum and Learning Innovation Leadership Center.
- Phothiwatckekul, S. (1994). *Thai Traditional Art Education*. Bangkok : Department of Thai Dance, Faculty of Fine Arts, Chulalongkorn University.
- Phutthayotfa Chulalok Maharat, His Majesty King. (1972). *The play Unarut: A royal composition by King Phutthayotfa Chulalok Maharat*. Bangkok : Rung Ruang Tham.
- Promsen, I. & Chonthong, P. (2021). *Dance movements of Long Song Suharai : A case study of teacher Wirachai Meeborsap (Unpublished Bachelor's thesis)*. College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute, Chanthaburi, Thailand.
- Pulamoon, K. (2023). Development of Extra-CurricularActivities on The Topic of Weapon Used in Sepha Dance Dramas. *Journal of Fine Arts Research and Applied Arts*, 10(2),114-131.
- RattanaJamnong, M. (2018). *Development of Learning Performance in Thai Dance Studies through Direct Blended Teaching Method with Davies's Practical Skills for Grade 5 Elementary Students (Unpublished Master's thesis)*. Rangsit University, Pathum Thani, Thailand.
- Sirivisalsuwan, P. (2019). *Development of a Life Skills Enhancement Curriculum in the Digital Era for Junior high school level of Bangkok Schools (Unpublished Doctoral dissertation)*. Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.

- Suphanburi College of Dramatic Arts, (2022). *Bachelor of Education Program in Arts Education (4 Years), Major in Performing Arts Education (Revised Curriculum 2019)*. Suphanburi : Suphanburi College of Dramatic Arts.
- Thurapaeng, W. (2021). *The development of training activities using collaborative learning technique via social media for business for promote warehouse knowledge and participation behavior of employee in food industry business organization (Unpublished Master's thesis)*. Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
- Tienjatsada, P. (2019). *Development of teacher training curriculum to enhance learning management skills in computational science for early childhood education: A case study of the Educational Service Area Office in Buri Ram, District 3*. Retrieved March 2024, from http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25640617_161412_2413.pdf
- Tubtimhin, N. (2018). *Long song Dance : The Bathing of Lord Shiva*. Nakhon Pathom : College of Dramatic Arts.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago : The university of Chicago press.